

20.03.2020

Dva zvočna dogodka Zavoda Cona

Refleksija dveh dogodkov Zavoda Cona, koncerta in performansa v ciklu Zvo.či.ti sounding DUO ter koncerta elektroakustične zasedbe Jata C ob praznovanju rojstnega dne umetnosti.

 (<http://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http%3A%2F%2Fwww.sigic.si%2Fdva-zvocna-dogodka-zavoda-cona.html&title=Dva+zvo%C4%8Dna+dogodka+Zavoda+Cona+%7C+SIGIC>)

 (<https://twitter.com/intent/tweet?url=http%3A%2F%2Fwww.sigic.si%2Fdva-zvocna-dogodka-zavoda-cona.html&text=Dva+zvo%C4%8Dna+dogodka+Zavoda+Cona+%7C+SIGIC>)

 (<https://plus.google.com/share?url=http%3A%2F%2Fwww.sigic.si%2Fdva-zvocna-dogodka-zavoda-cona.html>)

Marina B. Žlender

Foto: © Zavod Cona

Glasbeni cikel **ZVO.ČI.TI so.und.ing DUO** že sedmo leto zapored gosti in predstavlja umetnice in umetnike, ki v dvojicah ustvarjajo nova dela, v katerih manifestirajo nove zvočne prakse. V februarškem večeru smo prisluhnili dvojici **Tomaža Groma** in **Séamusa O'Donnella**.

Večer je bil nadvse presenetljiv, saj sta umetnika želela poseči v zvočni svet na osebni ravni, bodisi s performansom ali s pomočjo zvočil, posnetkov s terena in na podlagi lastnih impulzov. Prvi del večera je bil namenjen Gromovemu solo delu *Pizda, vsi neki špilajo, jaz sem pa umetnik*. Preoblečen v belega medveda, je avtor izrazil agresivno napeto, na trenutke komično vzdušje, ki ga je ustvaril z renčanjem v mikrofoni, zaganjanjem v občinstvo in vrtenjem programov na radiu Triglav, ki je predvajal nasnete zvoke, deloma iz narave, deloma umetnega značaja. Kot medved je z renčanjem spremljal dogajanje na valovih in izzvenelo je kot nekakšen komentar oziroma krik »Nazaj k naravi«, morda pa je ponazorilo naravni odziv živali na zvoke iz okolja. Sčasoma je Grom na oder prinesel kup knjig, ki jih je razporedil po dvorani in se premikal po njih, jih metal z odra na tla ter jih uporabljal za hojo. Naravne zvoke ptičev, krav, šumov gozda itd. je ozvočil z mikrofonom ter jih tako ojačal. Njegova divja drža se je sčasoma »civilizirala«, prinesel si je fotelj, sedel nanj ter bral **Globokarjevo** knjigo *Vdih–izdih*, kar se je zdelo kot izziv razmišljanju o zvočnem, o glasbenem in nasploh o odnosu do glasbe. Med knjigami smo zapazili knjigo *Drugo je hrup* **Alexa Rossa**, kar nas je povrnilo v kontekst glasbenega. Medvedja drža je postajala vse bolj človeška, po prebiranju knjige v fotelju je celo položil ploščo na gramofon, da je zadonela milo zvoneča violinska klasika, medtem ko je sam zlagal knjige v vrečko. Za zaključek je v divjem slogu izpulil priključek radia iz napeljave in zapustil oder. Brezkompromisna drža divjega medveda in njegova postopna civilizacija sta delovali kot pendant posnetim zvokom, ki so se razlegali iz radia in so bili primarno prav tako zvoki narave, a pomešani z zvoki elektronskega izvora. Če nas posneti zvoki niso zmotili, marveč so delovali sinhrono, je medvedje vedenje učinkovalo zastrašujoče, asocialno, po drugi strani pa komično. Ta dihotomija se vse do udomačitve medveda ni ujemala z okolico, sčasoma pa je postala medvedova refleksija vedno bolj človeška, na trenutke celo intelektualna (branje knjige), za razliko od siceršnjega odnosa do knjig. Sporočilo je izzvenelo na robu med oponašanjem narave in psevdosocializacijo.

Séamus O'Donnell se je solo predstavil z delom *Ruins/City/Memory*. Uprizoril je urbano zvočno suito, ki jo je omejil na nekaj predmetov ter zvočila z vzorčenjem in manipuliranjem predstavil kot sodobno entiteto mesta. Na trenutke je to usmerjeno in organizirano izvajanje delovalo kaotično, s čimer pa je razbil pretirano formalno urejenost in nam postregel s šumom, ropotom, hrumenjem in bučanjem v enakomerno porazdeljenem jakostnem pasu, znotraj katerega smo lahko doživljali zvoke. Ti so preizkušali naše zmogljivosti zlasti z izrazito jakostjo, skoraj nasiljem za naša ušesa, kljub temu pa smo se lahko vživeli v opresijo urbanega zvočnega dogajanja, ki nas je zajelo intenzivno in brez popuščanja vse do izteka performansa.

Skupna intervencija umetnikov je zajemala ozvočevanje različnih predmetov in ustvarjanje najrazličnejših zvokov, od kovinsko zvonečih predmetov do elektronskih zvokov in celo zvoka ustne harmonike. Ti so v glavnem ostajali na eksperimentalni ravni skupnega raziskovanja v dvoje in usmerjanja zvoka v prostor preko zvočnikov. Uprizarjanje je izzvenelo v enakomeren ritem, generirani zvoki pa so počasi prevladali nad spontanimi. Pester zvočni peskovnik je izvajalca združil v skupnem zvočnem prizadevanju, na katero se je občinstvo pozitivno odzvalo.

*

Rojstni dan umetnosti v Studiu 26 Radia Slovenija v sodelovanju z radijskimi postajami Evroradijske skupine udejanja idejo Roberta Filliouja, ki je praznovanje uvedel leta 1963. Njegova zamisel je bila, da se umetnost prenese v vsakdanje življenje ljudi. To praznovanje je nato prevzela Evroradijska skupina radiofonskih umetnikov *Ars acustica*, v kateri sodelujejo radijske postaje, ki pripravijo vsaka svoje radiofonsko rojstnodnevno darilo. 20-minutna intervencija se predvaja preko Evroradia po dveh satelitskih kanalih in vsak program oblikuje svojo verzijo z miksanjem zvočnih sledi z dveh kanalov.

Letošnje praznovanje je potekalo skupaj z **Zavodom Cona** oz. skupino **Jata C**, ki je predstavila delo *Bibaret JC10120*. Žuželke in členonožci so po eni strani predstavljeni v kontekstu njihovega naravnega okolja, ki nato v umetniški izvedbi sobiva z zvoki umetnega izvora. Za izvedbo projekta je Jata C k sodelovanju povabila strokovnjaka za nevretenčarje in bioakustiko **dr. Tomija Trilarja**, ki skrbi za zbirko živalskih zvokov v slovenskem Prirodoslovnem muzeju. Od njega je prejela zvoke posameznih insektov, nekaj pa so jih Jatini člani prispevali sami. Vsak od umetnikov (**Beepblip** oz. **Ida Hiršenfelder**, **OR Poiesis** ali **Petra Kapš**, **Bojana Šaljič Podešva**, **Boštjan Perovšek** in **Brane Zorman**) je tako prispeval svoj nabor zvokov, ki ga je izmenjal z ostalimi, da so skupaj oblikovali scenarij dela in posameznih intervencij. Organski zvoki tako skupaj z umetnimi ustvarjajo novi ekosistem, v katerem je izpostavljena narava, a dobi v produkciji novo, poetično zvočno podobo s pridihom humorja. Studijska produkcija nam je omogočila poslušanje v stereo izvedbi. Prisluhnili smo druženju zvočnih fenomenov, pri čemer ni noben posamični zvok prevladal, temveč so vsi sobivali v novem zvočnem svetu kot v sintezi in obenem novem ekosistemu, ki zvočno presega naravni milje. Zvočni tok je zajemal tako šume, poke in zvone kot oglašanje čebel, muh in čričkov. Značaj dela je bil duhovit in nas je hkrati vračal k naravi, kot nekakšen opomnik. Uvodoma smo slišali abstraktni svet zvokov, v katerem se je dalo prepoznati tiste iz okolice. Škripanje je nehote asociiralo na delo *Variations pour une porte et un soupir* **Pierra Henryja**, in že smo se spet povrnili k čričkom, kot nekakšnim naravnim agregatom, čemur se je pridružilo mukanje krav in zvoki s travnika. Ko smo se dodobra vživeli v dani zvočni milje, nas je presenetila muha, katere zvok je bil neposreden do te mere, da si skoraj zamahnil z roko. Nato se je v misli vrnilo zvočno slikanje **Luca Ferrarija** (*Presque rien*). Zatem se je zvok kalejdoskopsko spremenil, in že smo bili spet v novem zvočnem okolju organskih in umetnih zvokov, s katerimi je delo tudi izzvenelo.

Jata C je torej izvedla vnaprej pripravljeno zvočno intervencijo, ki ni determinirana in dopušča svobodno gibanje po zvoku na asociativen način ali pa preprosto vživljanje v posamezne zvočne fenomene. Ti so prikazani nazorno, a hkrati poetično in s kančkom humorja.

Radijsko praznovanje rojstnega dneva umetnosti je tudi letos združilo dogajanje v studiu s širšim okoljem ter s tem postreglo s preseganjem in povezovanjem. Pozitivno je, da smo se dogajanja v živo lahko udeležili tudi obiskovalci, saj je izkušnja v studiu bogatejša od poslušanja prenosa. Predvsem pa gre pozdraviti prizadevanje, da se tovrstna umetnost čimbolj udomači v družbi in dobijo zvočna raziskovanja v studiu širši pomen. Pri tem ima radio kot prostor in medij ključno vlogo. Pomembno je predvsem odpiranje in povezovanje radia kot institucije z občinstvom, saj s tem postaja del družbe in eno od glasbenih prizorišč, kar ga osvobaja od zgolj institucionalne drže. Sodelovanje z drugimi postajami v okviru Evroradijske skupine radiofonskih umetnikov *Ars Acustica* pa omogoča spremljanje dogodka v širšem kontekstu, kar je ravno bil Fillioujev namen. V tem duhu gre pričakovati nova srečanja tudi v prihodnje.

Beepblip ([/?tag=Beepblip](#)) Bojana Šaljič ([/?tag=Bojana+%C5%A0alji%C4%8D](#))

Boštjan Perovšek ([/?tag=Bo%C5%A1tjan+Perov%C5%A1ek](#)) Brane Zorman ([/?tag=Brane+Zorman](#))

eksperimentalna glasba ([/?tag=eksperimentalna+glasba](#)) elektroakustična glasba ([/?tag=elektroakusti%C4%8Dna+glasba](#))

Ida Hiršenfelder ([/?tag=Ida+Hir%C5%A1enfelder](#)) Jata C ([/?tag=Jata+C](#)) performans ([/?tag=performans](#))

Petra Kapš ([/?tag=Petra+Kap%C5%A1](#)) Radio Slovenija - program ARS ([/?tag=Radio+Slovenija++program+ARS](#))

Séamus O'Donnell ([/?tag=S%C3%A9amus+O%E2%80%99Donnell](#)) svobodna improvizacija ([/?tag=svobodna+improvizacija](#))

terenski posnetki ([/?tag=terenski+posnetki](#)) Tomaž Grom ([/?tag=Toma%C5%BE+Grom](#)) Zavod Cona ([/?tag=Zavod+Cona](#))